

Lekce z minulosti

Texty na tento týden

Ž 78; Ž 105; Ga 3,29; Ž 106; Ž 80, Nu 6,22–27; Ž 135

Základní verš

„Otevřu svá ústa ku přísloví, předložím hádanky dávnověké. Co jsme slyšali a o čem víme, to, co nám otcové vyprávěli, nebudeme tajit jejich synům. Budeme vyprávět budoucímu pokolení o Hospodinových chvályhodných činech, o mocných skutcích a dívech, jež konal.“ (Ž 78,2–4)

V mnoha žalmech má chvála formu vyprávění o mocných Hospodinových skutcích spásy. Tyto žalmy se často nazývají „žalmy dějin spásy“ nebo „historické žalmy“. Mnohé z nich vyzývají Boží lid, aby se poučil ze svých dějin, a to zejména ze svých chyb a z omylů svých předků. Některé historické žalmy obsahují důležitou hymnickou vsuvku, která vyzdvihuje minulé Boží skutky, které udělal ve prospěch Božího lidu, a posiluje důvěru lidí v Hospodina. Jen on totiž může vysvobodit lidi z nesnází a díky své věrnosti to i skutečně dělá.

Zvláštní přitažlivost historických žalmů je v tom, že nám pomáhají vnímat naše životy jako součást dějin Božího lidu a chápat tyto dějiny jako naše vlastní. Vzhledem k tomu, že jsme se prostřednictvím Krista stali součástí velké rodiny Božího lidu všech dob (Ř 8,15; Ř 9,24–26; Ga 4,6.7), historické dědictví starověkého lidu Izraele je popisem i našeho duchovního původu. Proto se nejen můžeme, ale také bychom se měli poučit z jejich minulosti, která je v duchovním smyslu také naší minulostí.

Je důležité si uvědomit, že každá generace Božího lidu hraje sice časově ohraničenou, ale v celkovém významu důležitou roli. Právě na Božím lidu Bůh totiž odhaluje své svrchované záměry a tím zjevuje i podstatu svého charakteru, o který jde ve velkém sporu.

Osnova lekce

Studium této lekce se zaměřuje na tzv. „historické žalmy“, tedy ty, které nabízejí pohled zpět do dějin izraelského národa. Naučení hledají jak v pádech a omylech Božích dětí, tak i v tom, jak je Bůh ve své milosti vedl.

- Ž 78: Poučení z vlastních chyb v minulosti (neděle)
- Ž 105: Poučení z velkých Božích činů minulosti (pondělí)
- Ž 106: Naučení o lidské slabosti a Boží milosti (úterý)
- Ž 80: Naučení o Boží spravedlnosti i milosti (středa)
- Ž 135: Naučení o Boží svrchovanosti (čtvrtek)

HOSPODINOVA NEUSTÁLÁ VĚRNOST

⁵²Ale svůj lid vedl jako ovce, jako stádo je převedl pouští, ⁵³vodil je bezpečně, strach mít nemuseli, jejich nepřátele pohltilo moře. ⁵⁴Dovedl je až k území své svatyně, k této hoře, kterou pravici svou získal. ⁵⁵Vypudil před nimi pronárody, jejich zem rozměřil na dědictví, v jejich stanech ubytoval izraelské kmeny. ⁵⁶Ale pokoušeli ho a vzdorovali Bohu nejvyššímu a nedbali na svědectví jeho, ⁵⁷odpadali, byli věrolomní jak otcové jejich, selhávali jako záluďný luk. ⁵⁸Na posvátných návrších ho uráželi, svými modlami ho podnítili k žárlivosti. ⁵⁹Bůh se rozlítí, když to vše slyšel, velmi si zprotivil Izraele: ⁶⁰opovrhl svým příbytkem v Šílu, stanem, v němž přebýval mezi lidmi. (Ž 78,52–60)

Osobní studium

Přečti si Ž 78. Která tři klíčová historická období jsou zdůrazněna v tomto žalmu? Jaká poučení se podle Asafa v těchto příbězích opakují?

Ohlédnutí se za minulostí Izraele zdůrazňuje na jedné straně Boží věrnost a na straně druhé nevěrnost Izraele. Takový pohled do minulosti by měl být poučením pro budoucí generace, aby neopakovaly chyby svých předků, ale aby lidé důvěřovali Bohu a zůstali věrni jeho smlouvě. Žalmista používá dějiny jako podobenství (Ž 78,2), což znamená, že bychom se i my měli zamýšlet nad poselstvím žalmu a hledat to nejdůležitější, co by mělo ovlivnit náš život. Text 78,2 můžeme chápat i jako prorocký popis Ježíšovy metody vyučování pomocí podobenství (Mt 13,34.35).

Žalm připomíná dobu Exodu (Ž 78,9–54), dobývání Kenaanu (Ž 78,55–64) a čas vlády krále Davida (Ž 78,65–72). Ukazuje slavné Hospodinovy skutky a zároveň důsledky toho, že lidé porušili smlouvu s Bohem. Dějiny Izraele vyprávějí i o mnoha formách nevěrnosti lidí vůči Bohu, zejména uctívání pohanských božstev (Ž 78,58).

Žalmista klade důraz na kořeny nevěrnosti Izraele: lidé zapomínali, co pro ně Bůh

udělal, jejich jednání bylo naplněno nedůvěrou, pokoušením Boha (Ž 78,18.41.56), vzbouřili se proti němu a nerespektovali jeho zákon, smlouvu ani svědectví (Ž 78,10.37.56). Zdůrazněním těchto konkrétních oblastí nevěrnosti žalmista naznačuje, že skutečnost, že si Bůh velice „zprotivil Izraele“ (Ž 78,59), vyplynula z největšího hříchu – lidé nedůvěřovali Hospodinu (Ž 78,7.8).

Při čtení žalmu nás ohromí opakovaná tvrdohlavost a duchovní slepota lidí, která ostře kontrastuje s Hospodinovou bezmeznou trpělivostí a milostí. Proč měla každá následující generace problém poučit se ze zkušeností předchozích generací?

Dříve než se pustíme do odsuzování minulých generací, měli bychom přemýšlet o sobě. Nezapomínáme i my někdy na Boží zázraky v našich životech? Nezanedbáváme závazky jeho smlouvy s námi? Žalm 78 v žádném případě nenabádá lidi, aby spoléhali na vlastní skutky. Naopak, poukazuje na marnost lidské vůle, nevychází-li z neustálého uvědomování si Boží věrnosti a každodenního přijímání jeho milosti. Neúspěšné boje Božího lidu (Ž 78,9.62–64) ilustrují důležitou myšlenku Žalmu 78 o tom, že jakékoli lidské úsilí, které není založeno na věrnosti Bohu, je odsouzeno k neúspěchu.

Aplikace

Co ses naučil (nebo by ses měl naučit) ze svých minulých chyb?

OSLAVA BOHA A PŘIPOMÍNÁNÍ SI MINULOSTI

¹Chválu vzdejte Hospodinu a vzývejte jeho jméno, uvádějte národům ve známost jeho skutky, ²zpívejte mu, pějte žalmy, přemýšlejte o všech jeho dívech, ³honoste se jeho svatým jménem, ať se zaraduje srdce těch, kteří hledají Hospodina! ⁴Dotazujte se na vůli Hospodinovu a jeho moc, jeho tvář hledejte ustavičně. ⁵Připomínejte divy, jež vykonal, jeho zázraky a rozsudky jeho úst, ⁶potomkové Abrahama, jeho služebníka, Jákobovi synové, jeho vyvolení! (Ž 105,1–6)

Osobní studium

Přečti si Žalm 105. Které historické události připomíná tento žalm? Jaká ponaučení z těchto událostí zdůrazňuje autor žalmu?

Žalm 105 připomíná klíčové události, které formovaly smluvní vztah mezi Hospodinem a jeho lidem. Zaměřuje se na Boží smlouvu s Abrahamem, která se týkala zaslíbené země pro něj a jeho potomky. Tento slib byl znovu potvrzen Izákovi a Jákobovi a naplnil se u Josefa, Mojžíše, Árona a během dobývání Kenaanu. Připomínáním minulých Hospodinových skutků žalm posiluje naději všech generací Božího lidu, protože obdivuhodné Boží skutky v minulosti jsou zárukou neměnné Boží lásky k jeho lidu po všechny časy (Ž 105,1–5.7.8).

Žalm 105 se podobá Žalmu 78 (viz včerejší lekci) tím, že zdůrazňuje Boží věrnost během celé historie vyvoleného národa. Oba žalmy tak nejen slaví Boha, ale snaží se inspirovat i posluchače (čtenáře) k věrnosti Hospodinu. Na rozdíl od Žalmu 78 však Žalm 105 nepřipomíná minulé chyby lidí, protože sleduje odlišný cíl.

Autor Žalmu 105 se snaží převyprávět dějiny izraelského národa prostřednictvím

života největších patriarchů. Poukazuje na prozřetelné Boží vedení a také na to, jak patriarchové trpělivě snášeli potíže. Tuto jejich vytrvalou věrnost Bůh bohatě odměnil. Žalm 105 proto zve lidi, aby následovali víru patriarchů a s důvěrou očekávali Boží vysvobození, které přijde v pravý čas.

Žalm 105 obsahuje hymnickou poznámku (Ž 105,1–7), která připomíná, že chce-li Boží lid skutečně oslavovat Boha, potřebuje nejprve znát své dějiny. Historie nám pomáhá upevnit naši víru a přináší nám nespočet důvodů, proč chválit Boha.

O těch, kdo uctívají Boha, mluví text jako o potomcích Abrahama a synech Jákoba (Ž 105,6). Jsou vlastně naplněním Božího zaslíbení daného Abrahamovi, neboť jejich prostřednictvím se z Abrahama stal „velký národ“ (Gn 15,3–6). Žalmista podtrhuje kontinuitu mezi patriarchy a následujícími generacemi Božího lidu. Text zároveň zdůrazňuje, že „je to Hospodin, náš Bůh, kdo soudí celou zemi“ (Ž 105,7). Jde o napomenutí věřícím, aby nezapomněli, že „naš Bůh“ je svrchovaným Pánem celého světa a že jeho láskyplná dobrota se vztahuje na všechny národy (Ž 96,1; Ž 97,1). Tato jasná výzva k věrnosti je určena každé generaci věřících.

Aplikace

Cítíme se (jako adventisté) být Abrahamovými potomky? Co se můžeme naučit ze zmíněných dějin Božího lidu my dnes?

POKÁNÍ A PŘIPOMÍNÁNÍ MINULOSTI

⁴⁰Hospodin vzplál hněvem proti svému lidu, svoje dědictví si zhnusil, ⁴¹vydal je do rukou pronárodů, vládli jim ti, kdo je měli v nenávisti. ⁴²Utiskovali je jejich nepřátelé, byli jimi pokořeni, dostali se do područí. ⁴³Mnohokrát je vysvobodil; svými nápady však vzpírali se opět, ale na svou nepravost jen dopláceli. ⁴⁴On jejich soužení viděl, slyšel jejich bédování, ⁴⁵kvůli nim si připomínal svoji smlouvu, ve svém velkém milosrdenství měl s nimi soucit. ⁴⁶Dal jim dojít slitování u všech, kteří je odvedli do zajetí. ⁴⁷Hospodine, zachraň nás, náš Bože, shromáždí nás z pronárodů, tvému svatému jménu budeme vzdávat chválu, budeme tě chválit chvalozpěvem. ⁴⁸Požehnán buď Hospodin, Bůh Izraele, od věků až na věky! A všechen lid ať řekne: „Amen.“ Haleluja. (Ž 106,40–48)

Osobní studium

Které historické události popisuje Ž 106? Na jaká ponaučení zaměřuje autor naši pozornost?

Také 106. žalm připomíná důležité události z dějin Izraele, včetně exodu, pobytu na poušti a života v Kenaanu. Mluví o ohavných hříších otců, které vyvrcholily v generaci odvedené do vyhnanství. Žalm téměř jistě vznikl v době, kdy se národ nacházel v Babylónu nebo po návratu ze zajetí. Žalmista, inspirovaný Duchem svatým, popsal nejen historické události související s vyhnanstvím, ale zformuloval i poučení z této národní tragédie.

Podobně jako jiné žalmy, i tento žalm poukazuje na Boží věrnost smlouvě milosti, díky níž zachránil svůj lid v minulosti (Ž 106,45). Vyjadřuje naději, že Bůh opět projeví svému kajícímu lidu přízeň a dovede ho zpět (Ž 106,47). Prosba o vysvobození není nějaké zbožné přání, ale modlitba víry založená na ujištění, že Bůh již v minulosti svůj lid opakovaně zachránil (Ž 106,1–3) a že je vytrvalý ve věrnosti smlouvě, kterou uzavřel se svým lidem.

Připomenutí selhání Izraelců v dějinách je v Ž 106 neoddělitelně spojeno s vyznáním hříchů a uznáním, že nejsou lepší než jejich předkové. Současná generace přiznává, že je ještě horší než minulé generace. Uvědomuje si totiž následky nepravostí svých předků a to, jak Bůh uplatnil svou velkou trpělivost a milost při jejich záchraně, byť v minulosti záměrně kráčeli špatnými cestami.

Pokud toto propojení s minulostí platilo pro Boží lid v době babylónského vyhnanství, i my bychom si měli být vědomi následků hříchu a také velikosti Boží milosti a důležitosti pokání. Nemluvě o tom, že dnes víme o Boží zachraňující milosti nejen z dějin Izraele, ale také prostřednictvím jeho zjevení v Ježíši Kristu na kříži.

Dobrou zprávou Ž 106 je, že Boží vytrvalá láska je vždy větší než hříchy lidí (Ž 106,8–10.30.43–46). Klíčová úloha Mojžíše a Pinchase při odvracení Božího hněvu poukazuje na význam a důležitost Kristovy přímělné služby ve prospěch věřících. Jen díky osobní zkušenosti s Boží milostí můžeme ve svém životě prožívat příběh záchrany.

Aplikace

Biblický text říká: „Rychle však na jeho činy zapomněli, nečekali trpělivě na jeho pokyn“ (Ž 106,13). Proč i my zapomínáme a jsme netrpěliví? Jak to můžeme změnit?

PODOBENSTVÍ O HOSPODINOVĚ VINICI

⁸Bože zástupů, obnov nás, ukaž jasnou tvář a budem zachráněni! ⁹Vinnou révu z Egypta jsi vyňal, vypudil jsi pronárody a ji jsi zasadil. ¹⁰Připravil jsi pro ni všechno, zapustila kořeny a rozrostla se v zemi. ¹¹Hory přikryla svým stínem, její ratolesti jsou jak Boží cedry, ¹²rozložila výhonky až k moři a své úponky až k Řece. ¹³Proč pobořils její zídky? Aby trhali z ní všichni, kdo jdou kolem? ¹⁴Rozrývá ji kanec z lesa a spásá ji polní havěť. ¹⁵Bože zástupů, navrať se, shlédni z nebe, popatř, ujmi se té révy, ¹⁶kmene, který pravice tvá zasadila, letorostu, jež sis vypěstoval. (Ž 80,8–16)

Osobní studium

Přečti si Ž 80. Jak je Boží lid zobrazen v tomto žalmu? Co je obsahem jeho modliteb?

Izrael je zobrazen jako réva, kterou Bůh přenesl z Egypta, země útlaku, a „zasadil“ do zaslíbené země hojnosti. Obraz révy vyjadřuje Boží vyvolení Izraele a jeho všestrannou péči o něj (viz Gn 49,11.12.22; Dt 7,7–11).

V Ž 80 je však Boží vinice předmětem jeho hněvu (Ž 80,13). Proroci oznamují zničení vinice jako znamení Božího soudu, protože réva se zkazila a začala nést plané ovoce (Iz 5,1–7; Jr 2,21).

Text tohoto žalmu se nezabývá důvody Božího soudu. V souvislosti s hloubkou Boží milosti je žalmista zmatený tím, že Bůh může tak dlouho odpírat lidu svou přítomnost. Napětí mezi Božím hněvem a soudem na jedné straně a Boží milostí a odpuštěním na straně druhé vyvolává v žalmistovi

strach, že Boží hněv může nakonec zvítězit a zcela zničit jeho lid (Ž 80,17).

Přečti si Nu 6,22–27. Jak toto požehnání připomíná Ž 80?

Refrén 80. žalmu připomíná slova áronovského požehnání, podle nichž měl Hospodin neustále žehnat svému lidu (Nu 6,22–27). Refrén žalmu zdůrazňuje naději, že Boží milost zvítězí nade vším, co způsobuje potíže a trápení lidu: „Bože, obnov nás, ukaž jasnou tvář a budem zachráněni“ (Ž 80,4; viz také Ž 80,8.20).

Hebrejské slovo překládané jako „obnovit“ (ČEP) zde vychází ze slovesa, jehož význam je „navrát“ (BK; B21). V Bibli opakovaně zaznívá tehdy, když Bůh volá svůj zbloudilý lid, aby se k němu vrátil. Tento koncept je úzce spojen s myšlenkou pokání, odvrácení se od hříchu a návratu k Bohu. „Dám jim srdce, aby mě poznali, že já jsem Hospodin. Budou mým lidem a já jim budu Bohem, neboť se ke mně navrátí celým srdcem“ (Jr 24,7).

Aplikace

Jaká je tvá zkušenost s pokáním ve chvíli, kdy se chce člověk vrátit k Bohu?

HOSPODINOVA SVRCHOVANOST V DĚJINÁCH

⁶Všechno, co Hospodin chce, to činí na nebesích i na zemi, v mořích i ve všech propastných tůních. ⁷Přivádí mlhu od končin země, dešť provází blesky, ze svých zásobnic vyvádí vítr.

⁸Prvorozené Egypta pobil od člověka po dobytče. ⁹Znamení a zázraky sesílal na tebe, Egypte, na faraóna, na všechny jeho služebníky. ¹⁰Pobil mnohé pronárody a zahubil smělé krále, ¹¹krále Emorejců Síchona a bášanského krále Óga i všechna království Kenaanu. ¹²Jejich země předal do dědictví, do dědictví Izraeli, svému lidu. ¹³Hospodine, tvé jméno je věčné, budeš připomínán ve všech pokoleních, Hospodine. (Ž 135,6–13)

Osobní studium

Jaké historické události připomíná autor v Ž 135? Jaké poučení z nich čerpá?

Žalm 135 vyzývá Boží lid, aby chválil Hospodina za jeho dobrotu a věrnost projevenou ve stvoření (Ž 135,6.7), při záchraně Izraele v době exodu (Ž 135,8.9) a při obsazení zaslíbené země (Ž 135,10–12).

Hospodin prokázal svou milost tím, že si vyvolil lid Izrael za své zvláštní vlastnictví (Ž 135,4). Výraz „zvláštní vlastnictví“ vyjadřuje smluvní vztah mezi Hospodinem a jeho lidem (Dt 7,6–11; 1Pt 2,9.10). Vyvolení Izraele se zakládá na Hospodinově vůli, a proto Izrael nemá důvod cítit se nadřazen nad ostatními národy. Ž 135,6.7 ukazuje, že Hospodinovy dokonalé záměry se světem nezačaly vyvolením Izraele, ale stvořením. Proto by měl Izrael pokorně plnit úlohu, kterou mu Bůh svěřil v souvislosti se svým plánem spasení pro celý svět.

Popis velkých Božích skutků ve prospěch jeho lidu (Ž 135,8–13) vrcholí zaslíbením, že „obhájí“ svůj lid a bude s ním mít

soucit (Ž 135,14). Bůh u soudu obhájí a zbaví viny utlačované a chudé (Ž 9,5; Ž 7,9; Ž 54,3; Da 7,22). Zaslíbení spočívá v tom, že Hospodin bude hájit svůj lid a bránit ho (Gn 32,36). Cílem Ž 135 je tedy inspirovat Boží lid, aby důvěřoval Hospodinu a zůstal věrný své smlouvě s ním.

Hospodinova věrnost projevovaná svému lidu vede žalmistu k ujištění o bezcennosti model a k pochopení naprosté svrchovanosti Hospodina (Ž 135,15–18). Spoléhání se na modly činí jejich ctitele stejně neschopnými a bezmocnými, jako jsou jejich modly (Ž 135,18). Žalm ukazuje, že Boha je třeba chválit jako Stvořitele i Spasitele svého lidu. Toto je mocně vyjádřeno v navzájem se doplňujících verzích čtvrtého přikázání Desatera (Ex 20,8–11, Dt 5,12–15). Protože Boží moc projevená při stvoření a v dějinách nemá ve světě obdoby, Boží lid by se měl vždy spoléhat na Hospodina a uctívat pouze jeho. Jako náš Stvořitel a náš Vykupitel by měl být uctíván pouze on sám; uctívání čehokoli nebo kohokoli jiného je modloslužba.

Aplikace

Jak se můžeme ujistit, že se v životě nespoleháme na žádné modly? Proč může být modlářství jednodušší, než si běžně uvědomujeme?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si Skutky 7 a Židům 11. Co je podle Nového zákona konečným cílem toho, jak Bůh vede svůj lid v dějinách?

Historické žalmy jsou mocným svědectvím o Boží věrnosti svému lidu. Každá událost v dějinách Božího lidu byla krokem jeho prozřetelnosti vedoucím ke konečnému naplnění Božího zaslíbení o Spasiteli světa v osobě Ježíše Nazaretského. Četné a často bolestivé zkoušky vedly Boží lid k pochybnostem a myšlence, že je Bůh opustil. Bůh však měl vše stále pod svou kontrolou a šlo o součást jeho plánu, protože jen on je nejvyšším Pánem dějin. Žalmista obratně připomíná, že ani nelobování lidí Boha nepřiměje, aby zapomněl na svůj lid, nezachoval mu věrnost a nesplnil svá zaslíbení. Nekající skupiny a jednotlivci však byli vyloučeni z požehnání smlouvy a jejich nechvalný konec slouží jako trvalé varování, že život bez Boha, nebo dokonce život namířený proti němu vede ke zničení lidí.

Žalmy povzbuzují Boží děti v každé době, aby doufaly v Hospodina a zůstaly mu věrné. „Do budoucnosti se nemusíme ničeho obávat, jediné toho, že bychom zapomněli na cestu, po níž nás Pán vedl, a na to, co nás v minulosti učil“ (LS 196).

Aby Boží lid šel nebojácně vpřed, potřebuje znát fakta ze své historie. Ellen G. Whiteová radí věřícím, aby četli Ž 105 a 106 „alespoň jednou týdně“ (TM 98).

Dějiny Božího lidu ukazují, že všechna zaslíbení, která dal Bůh ve svém Slově, se naplní. To zahrnuje nejen Boží zaslíbení, že se o nás bude starat v přítomnosti, ale také zaslíbení druhého příchodu Ježíše Krista, který založí Boží království spravedlnosti a pokoje na nové zemi.

Otázky k rozhovoru

1. *Jaká požehnání plynou z toho, že si připomínáme věrné Boží vedení jeho lidu v minulosti? Co se stane, když zapomeneme nebo budeme vědomě přehlížet poučení z minulosti? Jak můžeme uplatnit stejný princip na nás, jako na církev povolanou plnit stejný úkol jako starověký Izrael?*
2. *Jak nás žalmy povzbuzují, abychom rozpoznávali Boží prozřetelnost v našem životě a projevíli trpělivost a důvěru v Boží cesty, i když není snadné pochopit, proč do našeho života přicházejí různé bolestivé situace?*
3. *Jak můžeme v našich osobních a společných bohoslužbách položit větší důraz na studium dějin Božího lidu? Jak můžeme vytvořit příležitosti pro vyprávění našim dětem o tom, jak církev i nás osobně Bůh vedl?*